

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (ôsma komora)

z 18. apríla 2024*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Občianstvo Únie – Štátny príslušník Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska s bydliskom v členskom štáte – Články 20 a 22 ZFEÚ – Právo voliť a byť volený vo voľbách do Európskeho parlamentu v členskom štáte bydliska – Článok 50 ZEÚ – Dohoda o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu – Dôsledky vystúpenia členského štátu z Únie – Výmaz zo zoznamov voličov v členskom štáte bydliska – Článok 39 Charty základných práv Európskej únie – Platnosť rozhodnutia (EÚ) 2020/135“

Vo veci C-716/22,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunal judiciaire d'Auch (súd v Auch, Francúzsko) z 15. novembra 2022 a doručený Súdnemu dvoru 23. novembra 2022, ktorý súvisí s konaním:

EP

proti

Préfet du Gers,

Institut national de la statistique et des études économiques (INSEE),

za účasti:

Commune de Thoux, zastúpená starostom obce Thoux,

SÚDNY DVOR (ôsma komora),

v zložení: predseda ôsmej komory N. Piçarra, sudcovia N. Jääskinen (spravodajca) a M. Gavalec,

generálny advokát: A. M. Collins,

tajomník: N. Mundhenke, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 16. novembra 2023,

* Jazyk konania: francúzština.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- EP, v zastúpení: J.-N. Caubet-Hilloutou a J. Fouchet, avocats,
- francúzska vláda, v zastúpení: B. Fodda, J. Illouz, E. Leclerc a S. Royon, splnomocnení zástupcovia,
- rumunská vláda, v zastúpení: E. Gane, O.-C. Ichim a A. Wellman, splnomocnené zástupkyne,
- Rada Európskej únie, v zastúpení: M. Bauer, J. Ciantar a R. Meyer, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: H. Krämer, E. Montaguti a A. Spina, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka platnosti rozhodnutia Rady (EÚ) 2020/135 z 30. januára 2020 o uzavretí Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Ú. v. EÚ L 29, 2020, s. 1), ako aj výkladu tohto rozhodnutia, Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Ú. v. EÚ L 29, 2020, s. 7), prijatej 17. októbra 2019, ktorá nadobudla platnosť 1. februára 2020 (ďalej len „dohoda o vystúpení“), článku 6 ods. 3 ZEÚ, článku 1 Aktu o priamych a všeobecných voľbách poslancov Európskeho parlamentu, ktorý je pripojený k rozhodnutiu Rady 76/787/ESUO, EHS, Euratom z 20. septembra 1976 (Ú. v. ES L 278, 1976, s. 1), zmenenému rozhodnutím Rady 2002/772/ES, Euratom z 25. júna 2002 a z 23. septembra 2002 (Ú. v. ES L 283, 2002, s. 1; Mim. vyd. 01/004, s. 137) (ďalej len „akt o voľbách“), článkov 1, 7, 11, 21, 39, 41 a 52 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), ako aj rozsudkov z 12. septembra 2006, Španielsko/Spojené kráľovstvo (C-145/04, EU:C:2006:543), a z 9. júna 2022, Préfet du Gers a Institut national de la statistique et des études économiques (C-673/20, ďalej len „rozsudok Préfet du Gers I“), EU:C:2022:449).
- 2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi EP, štátnou príslušníčkou Spojeného kráľovstva, ktorá má od roku 1984 bydlisko vo Francúzsku, na jednej strane a préfet du Gers (prefekt departementu Gers, Francúzsko) a Institut national de la statistique et des études économiques (INSEE) (Štátny ústav pre štatistiku a ekonomické štúdie, Francúzsko) na druhej strane v súvislosti s vyškrtnutím EP zo zoznamov voličov vo Francúzsku a odmietnutím zapísať ju na príslušný osobitný zoznam voličov.

Právny rámec

Právo Únie

Zmluva o EÚ a Zmluva o fungovaní EÚ

3 Článok 6 ods. 3 ZEÚ znie takto:

„Základné práva tak, ako sú zaručené Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd [podpísanom v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len, EDLP)] a ako vyplývajú z ústavných tradícií spoločných pre členské štáty, predstavujú všeobecné zásady práva Únie.“

4 Článok 9 ZEÚ stanovuje:

„... Občanom Únie je každá osoba, ktorá má štátnu príslušnosť členského štátu. Občianstvo Únie dopĺňa štátne občianstvo a nenahrádza ho.“

5 Článok 50 ZEÚ stanovuje:

„1. Každý členský štát sa môže rozhodnúť vystúpiť z [Európskej ú]nie v súlade so svojimi ústavnými požiadavkami.

2. Členský štát, ktorý sa rozhodne vystúpiť, oznámi svoj úmysel Európskej rade. V zmysle usmernení Európskej rady Únia dojedná a uzavrie s takým štátom dohodu, ktorá ustanoví spôsob jeho vystúpenia, pričom zohľadní rámec jeho budúcich vzťahov s Úniou. Táto dohoda sa dojedná v súlade s článkom 218 ods. 3 [ZFEÚ]. Uzatvára ju v mene Únie Rada [Európskej únie], ktorá sa uznáva kvalifikovanou väčšinou po udelení súhlasu Európskeho parlamentu.

3. Zmluvy sa prestanú vzťahovať na dotknutý členský štát odo dňa nadobudnutia platnosti dohody o vystúpení alebo v prípade, ak sa tak nestane, dva roky po oznámení uvedenom v odseku 2, pokiaľ Európska rada jednomyselne nerozhodne o predĺžení tejto lehoty po dohode s dotknutým členským štátom.

...“

6 Článok 18 prvý odsek ZFEÚ stanovuje:

„V rámci pôsobnosti zmlúv a bez toho, aby boli dotknuté ich osobitné ustanovenia akákoľvek diskriminácia na základe štátnej príslušnosti je zakázaná.“

7 Podľa článku 20 ZFEÚ:

„1. Týmto sa ustanovuje občianstvo Únie. Občanom Únie je každá osoba, ktorá má štátnu príslušnosť členského štátu. Občianstvo Únie dopĺňa štátne občianstvo a nenahrádza ho.

2. Občania Únie požívajú práva a podliehajú povinnostiam ustanoveným v zmluvách. Majú okrem iného:

...

b) právo voliť a byť volení vo voľbách do Európskeho parlamentu a vo voľbách do orgánov samosprávy obcí v členskom štáte, v ktorom majú bydlisko, za rovnakých podmienok ako štátni príslušníci tohto štátu;

...“

8 Článok 22 ZFEÚ stanovuje:

„1. Každý občan únie s bydliskom v členskom štáte, ktorého nie je štátnym príslušníkom, má právo voliť a byť volený do orgánov miestnej samosprávy vo voľbách v členskom štáte, v ktorom má bydlisko, za rovnakých podmienok ako štátni príslušníci tohto štátu. ...

2. ... Každý občan Únie s bydliskom v členskom štáte, ktorého nie je štátnym príslušníkom, má právo voliť a byť volený vo voľbách do Európskeho parlamentu v členskom štáte, v ktorom má bydlisko, za tých istých podmienok ako štátny príslušník tohto štátu. ...“

Charta

9 Článok 39 Charty, nazvaný „Právo voliť a byť volený vo voľbách do Európskeho parlamentu“, v odseku 1 stanovuje:

„Každý občan Únie má právo voliť a byť volený vo voľbách do Európskeho parlamentu v členskom štáte, v ktorom má bydlisko, a to za rovnakých podmienok ako štátni príslušníci toho štátu.“

Dohoda o vystúpení

10 Dohoda o vystúpení bola schválená v mene Únie a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (ESAE) rozhodnutím 2020/135.

11 Prvá časť tejto dohody, nazvaná „Spoločné ustanovenia“, obsahuje články 1 až 8. V článku 2 písm. c) a e) tejto dohody sa uvádza:

„Na účely tejto dohody sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

...

c) ‚občan Únie‘ je akákoľvek osoba, ktorá má štátnu príslušnosť členského štátu;

...

e) ‚prechodné obdobie‘ je obdobie stanovené v článku 126.“

12 Druhá časť dohody o vystúpení má názov „Práva občanov“ a pozostáva z článkov 9 až 39. článok 9 písm. c) a d) tejto dohody stanovuje:

„Na účely tejto časti a bez toho, aby bola dotknutá hlava III, sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

...

- c) „hostiteľský štát“:
- i) v prípade občanov Únie a ich rodinných príslušníkov Spojené kráľovstvo, pokiaľ si v ňom uplatňovali svoje právo na pobyt v súlade s právom Únie pred skončením prechodného obdobia a po jeho skončení sa v ňom naďalej zdržiavajú;
 - ii) v prípade štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva a ich rodinných príslušníkov členský štát, v ktorom si uplatňovali svoje právo na pobyt v súlade s právom Únie pred skončením prechodného obdobia a v ktorom sa po skončení prechodného obdobia naďalej zdržiavajú;
- d) „štát zamestnania“:
- i) v prípade občanov Únie Spojené kráľovstvo, pokiaľ v ňom vykonávali hospodársku činnosť ako cezhraniční pracovníci pred skončením prechodného obdobia a po skončení prechodného obdobia ju v ňom naďalej vykonávajú;
 - ii) v prípade štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva členský štát, v ktorom vykonávali hospodársku činnosť ako cezhraniční pracovníci pred skončením prechodného obdobia a v ktorom ju po skončení prechodného obdobia naďalej vykonávajú.“
- 13 Článok 10 tejto dohody, nazvaný „Osobný rozsah pôsobnosti“, stanovuje:
- „1. Bez toho, aby bola dotknutá hlava III, sa táto časť uplatňuje na tieto osoby:
- a) občania Únie, ktorí si uplatňovali svoje právo na pobyt v Spojenom kráľovstve v súlade s právom Únie pred skončením prechodného obdobia a ktorí sa v ňom po skončení prechodného obdobia naďalej zdržiavajú;
 - b) štátni príslušníci Spojeného kráľovstva, ktorí si uplatňovali svoje právo na pobyt v členskom štáte v súlade s právom Únie pred skončením prechodného obdobia a ktorí sa v ňom po skončení prechodného obdobia naďalej zdržiavajú;
- ...“
- 14 Článok 12 dohody o vystúpení, nazvaný „Nediskriminácia“, stanovuje:
- „V rozsahu pôsobnosti tejto časti a bez toho, aby boli dotknuté akékoľvek osobitné ustanovenia v nej zahrnuté, je v hostiteľskom štáte a štáte zamestnania zakázaná akákoľvek diskriminácia na základe štátnej príslušnosti v zmysle článku 18 prvého pododseku ZFEÚ, pokiaľ ide o osoby uvedené v článku 10 tejto dohody.“
- 15 Články 13 až 39 tejto dohody obsahujú ustanovenia, ktoré spresňujú obsah práv prináležiacich osobám uvedeným v druhej časti tejto dohody.
- 16 Článok 126 tejto dohody má názov „Prechodné obdobie“ a uvádza sa v ňom:
- „Uplatňuje sa prechodné alebo implementačné obdobie, ktoré sa začne dátumom nadobudnutia platnosti tejto dohody a skončí sa 31. decembra 2020.“
- 17 Článok 127 dohody o vystúpení, nazvaný „Rozsah pôsobnosti prechodu“, stanovuje:
- „1. Pokiaľ sa v tejto dohode nestanovuje inak, právo Únie sa uplatňuje na Spojené kráľovstvo a v Spojenom kráľovstve počas prechodného obdobia.

Nasledujúce ustanovenia zmlúv a akty prijaté inštitúciami, orgánmi, úradmi alebo agentúrami Únie sa však na Spojené kráľovstvo a v Spojenom kráľovstve počas prechodného obdobia neuplatňujú:

...

b) článok 11 ods. 4 [ZEÚ], článok 20 ods. 2 písm. b), článok 22 a článok 24 prvý odsek [ZFEÚ], články 39 a 40 [Charty] a akty prijaté na základe uvedených ustanovení.

...

6. Pokiaľ sa v tejto dohode nestanovuje inak, počas prechodného obdobia sa každý odkaz na členské štáty v práve Únie uplatniteľnom podľa odseku 1 vrátane práva Únie vykonávaného a uplatňovaného členskými štátmi chápe ako odkaz zahŕňajúci Spojené kráľovstvo.“

18 Táto dohoda nadobudla v zmysle článku 185 platnosť 1. februára 2020. Zo štvrtého odseku tohto článku okrem iného vyplýva, že druhá časť dohody sa uplatňuje od skončenia prechodného obdobia.

Akt o voľbách

19 Podľa článku 1 aktu o voľbách:

„1. V každom členskom štáte sú poslanci Európskeho parlamentu volení systémom pomerného zastúpenia, a to na základe zoznamu alebo jedného prenosného hlasu.

2. Členské štáty môžu povoliť hlasovanie na základe systému preferenčných hlasov, ktorého podrobnosti upravujú.

3. Voľby sú všeobecné, priame, slobodné, s tajným hlasovaním.“

20 V súlade s článkom 7 prvým odsekom tohto aktu sa s výhradou jeho ustanovení volebný postup v každom členskom štáte spravuje vnútroštátnymi predpismi.

Francúzske právo

21 Článok 2 zákona č. 77-729 zo 7. júla 1977 o voľbách zástupcov do Európskeho parlamentu (JORF z 8. júla 1977, s. 3579), zmeneného zákonom č. 2018-509 z 25. júna 2018 (JORF z 26. júna 2018, text č. 1) (ďalej len „zákon č. 77-729“), stanovuje:

„Na voľby zástupcov do Európskeho parlamentu podľa [aktu o voľbách] uplatniteľného na základe zákona č. 77-680 z 30. júna 1977 [ktorý povoľuje schválenie ustanovení pripojených k rozhodnutiu Rady Európskych spoločenstiev z 20. septembra 1976 a týkajúcich sa volieb zástupcov do Európskeho parlamentu (JORF z 1. júla 1977, s. 3479)] sa vzťahuje hlava I knihy I volebného zákona a ustanovenia nasledujúcich kapitol. Lehota dvoch mesiacov stanovená v prvom odseku článku L. 118-2 tohto zákona sa predlžuje na štyri mesiace.

Francúzski voliči s bydliskom v inom štáte Európskej únie sa však nezúčastňujú na hlasovaní vo Francúzsku, ani na hlasovaní organizovanom za podmienok stanovených v článku 23 tohto zákona,

ak im bolo povolené vykonávať ich právo voliť vo voľbách zástupcov do Európskeho parlamentu v štáte, v ktorom majú bydlisko.“

22 Článok 2-1 zákona č. 77-729 stanovuje:

„Štátni príslušníci iného členského štátu Európskej únie než Francúzska, ktorí majú bydlisko na francúzskom území, sa môžu zúčastňovať na voľbách zástupcov Francúzska do Európskeho parlamentu za rovnakých podmienok ako francúzski voliči, pokiaľ tento zákon neustanovuje inak.

Osoby uvedené v prvom odseku sa budú považovať za osoby, ktoré majú bydlisko vo Francúzsku, ak tam majú svoje skutočné bydlisko alebo nepretržitý pobyt.“

23 Článok 2-2 zákona č. 77-729 stanovuje:

„Osoby uvedené v článku 2-1 sa na účely výkonu svojho volebného práva zapíšu na vlastnú žiadosť do osobitného zoznamu voličov. Tieto osoby môžu požiadať o zápis, ak majú volebné právo v štáte pôvodu a ak okrem francúzskej štátnej príslušnosti spĺňajú zákonné podmienky, aby mohli voliť a byť zapísané do zoznamu voličov vo Francúzsku.“

24 Podľa článku L 16 ods. III bodu 2 volebného zákona, zmeneného zákonom č. 2016-1048 z 1. augusta 2016, ktorým sa obnovujú podmienky zápisu do zoznamov voličov (JORF z 2. augusta 2016, text č. 3), má INSEE právomoc vymazať zo zoznamu zosnulých voličov a voličov, ktorí už nemajú právo voliť.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

25 EP je štátnou príslušníčkou Spojeného kráľovstva, vo Francúzsku má bydlisko od roku 1984 a je vydatá za francúzskeho štátneho občana. Nikdy nepožiadala o francúzsku štátnu príslušnosť ani ju nezískala.

26 Po nadobudnutí platnosti dohody o vystúpení 1. februára 2020 bola EP k tomuto dátumu vyškrtnutá zo zoznamov voličov vo Francúzsku. Nemohla sa preto zúčastniť na voľbách do orgánov samosprávy obcí, ktoré sa konali 15. marca 2020.

27 EP podala 6. októbra 2020 žiadosť o opätovný zápis do osobitného zoznamu voličov určeného pre občanov Únie, ktorí nie sú francúzskymi štátnymi príslušníkmi.

28 Rozhodnutím zo 7. októbra 2020 starosta obce Thoux (Francúzsko) túto žiadosť zamietol.

29 Dňa 9. novembra 2020 EP podala žalobu na Tribunal judiciaire d'Auch (súd v Auch, Francúzsko), ktorý je vnútroštátnym súdom, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, s cieľom napadnúť toto rozhodnutie. Tento súd predložil Súdnu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa práva štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva voliť a byť volený vo voľbách do orgánov samosprávy obcí a európskych volieb vo Francúzsku, na ktorý Súdny dvor odpovedal rozsudkom z 9. júna 2022, Préfet du Gers I (C-673/20, EU:C:2022:449).

30 V nadväznosti na tento rozsudok EP požiadala vnútroštátny súd, aby opätovne podal na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania s cieľom rozhodnúť o otázke platnosti dohody o vystúpení v osobitnom rámci volieb do Európskeho parlamentu.

- 31 EP pripúšťa, že z rozsudku z 9. júna 2022, Préfet du Gers I (C-673/20, EU:C:2022:449), vyplýva, že štátni príslušníci Spojeného kráľovstva stratili európske občianstvo a právo voliť a byť volení vo voľbách do orgánov samosprávy obcí v členskom štáte ich bydliska.
- 32 EP pred vnútroštátnym súdom tvrdí, že Súdny dvor ešte nerozhodol o otázke práva štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva voliť a byť volení vo voľbách do Európskeho parlamentu v členskom štáte ich bydliska a že v tejto súvislosti treba zohľadniť rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 18. februára 1999, Matthews v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:1999:0218JUD002483394), ako aj rozsudok z 12. septembra 2006, Španielsko/Spojené kráľovstvo (C-145/04, EU:C:2006:543).
- 33 Podľa vnútroštátneho súdu z týchto rozsudkov vyplýva, že osoba, ktorá má trvalé bydlisko na území Únie, by sa mohla považovať za súčasť „zákonodarného zboru“, v tomto prípade európskeho. V tejto súvislosti by opatrenia, ktoré môžu členské štáty prijať na obmedzenie hlasovacieho práva, mali byť primerané sledovanému cieľu bez toho, aby zasiahli samotnú podstatu tohto práva a zbavili ho jeho účinnosti. Uplatnenie ustanovení dohody o vystúpení na prejednávajúcu vec by pritom neprimerane zasiahlo základné právo EP voliť.
- 34 Za týchto okolností Tribunal judiciaire d’Auch (súd v Auch) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Nie je rozhodnutie [2020/135] čiastočne neplatné v rozsahu, v akom [dohoda o vystúpení] porušuje články 1, 7, 11, 21, 39 a 41 [Charty], článok 6 [ods. 3 ZEÚ] a zásadu proporcionality stanovenú v článku 52 Charty, keďže neobsahuje ustanovenie, ktoré by umožňovalo zachovať právo voliť v európskych voľbách pre [štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva], ktorí využili svoju slobodu pohybu a usadenia sa na území iného členského štátu, bez ohľadu na to, či je alebo nie je povolené dvojité občianstvo, najmä pre tých, ktorí žili v inom členskom štáte viac ako 15 rokov a na ktorých sa vzťahuje pravidlo Spojeného kráľovstva ‚15 year rule‘, čím sa ešte viac zhoršuje pozbavenie akéhokoľvek volebného práva pre osoby, ktoré nemali právo namietiť proti strate svojho európskeho občianstva prostredníctvom hlasovania, a tiež pre osoby, ktoré prisahali vernosť korune [Spojeného kráľovstva]?
2. Majú sa rozhodnutie [2020/135], [dohoda o vystúpení], článok 1 [aktu o voľbách], rozsudok [z 12. septembra 2006, Španielsko/Spojené kráľovstvo (C-145/04, EU:C:2006:543)], články 1, 7, 11, 21, 39 a 41 [Charty], článok 6 [ods. 3 ZEÚ] a rozsudok [z 9. júna 2022, Préfet du Gers I, (C-673/20, EU:C:2022:449)] vykladať tak, že zbavujú bývalých občanov Únie, ktorí využili svoje právo na voľný pohyb a slobodné usadenie sa na území Európskej únie, práva voliť a kandidovať v európskych voľbách v členskom štáte, čiže presnejšie bývalých občanov Európskej únie, ktorí už nemajú žiadne volebné právo, lebo žijú na území Únie viac ako pätnásť rokov, a ktorí nemohli hlasovaním vyjadriť nesúhlas s vystúpením svojho členského štátu z Európskej únie, čo znamenalo stratu ich európskeho občianstva?“

O prejudiciálnych otázkach

O druhej otázke

- 35 Svojou druhou otázkou, ktorú treba preskúmať ako prvú, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má dohoda o vystúpení v spojení s Chartou vykladať v tom zmysle, že od vystúpenia Spojeného kráľovstva z Únie 1. februára 2020 nemajú štátni príslušníci tohto štátu, ktorí využili svoje právo na pobyt v členskom štáte pred skončením prechodného obdobia, právo voliť a byť volení vo voľbách do Európskeho parlamentu v členskom štáte svojho bydliska.
- 36 Na úvod treba spresniť, že v prejednávanej veci EP nemá štátnu príslušnosť žiadneho členského štátu, a preto nie je občanom Únie v zmysle článku 9 ZEÚ ani článku 2 písm. c) dohody o vystúpení. Využila však svoje právo na pobyt v členskom štáte pred skončením prechodného obdobia, ktoré v súlade s článkom 2 písm. e) tejto dohody v spojení s jej článkom 126 trvalo od 1. februára do 31. decembra 2020.
- 37 Súdny dvor pritom už rozhodol v bode 83 svojho rozsudku z 9. júna 2022, *Préfet du Gers I* (C-673/20, EU:C:2022:449), že články 9 a 50 ZEÚ, ako aj články 20 až 22 ZFEÚ v spojení s dohodou o vystúpení sa majú vykladať v tom zmysle, že od vystúpenia Spojeného kráľovstva z Únie 1. februára 2020 štátni príslušníci tohto štátu, ktorí uplatnili svoje právo na pobyt v členskom štáte pred skončením prechodného obdobia, už nemajú postavenie občanov Únie, a konkrétne im už na základe článku 20 ods. 2 písm. b) a článku 22 ZFEÚ ani neprináleží právo voliť a byť volení vo voľbách do orgánov samosprávy obcí v členskom štáte ich bydliska, a to ani v prípade, že zároveň v zmysle práva štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, nemôžu voliť ani vo voľbách organizovaných týmto štátom.
- 38 Treba preto určiť, či tento výklad platí aj v súvislosti s právom štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva, akým je EP, voliť a byť volený vo voľbách do Európskeho parlamentu v členskom štáte ich bydliska.
- 39 V tejto súvislosti treba v prvom rade uviesť, že podľa článku 9 ZEÚ a článku 20 ZFEÚ predpokladom občianstva Únie je štátna príslušnosť členského štátu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. júna 2022, *Préfet du Gers I*, C-673/20, EU:C:2022:449, body 46 až 48).
- 40 Článok 20 ods. 2, ako aj články 21 a 22 ZFEÚ spájajú celý rad práv s postavením občana Únie, ktoré má byť podľa ustálenej judikatúry základným postavením štátnych príslušníkov členských štátov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. júna 2022, *Préfet du Gers I*, C-673/20, EU:C:2022:449, body 49 a 50, ako aj citovanú judikatúru).
- 41 Občania Únie s bydliskom v členskom štáte, ktorého nie sú štátnymi príslušníkmi, majú najmä podľa článku 20 ods. 2 písm. b) a článku 22 ods. 2 ZFEÚ právo voliť a byť volení vo voľbách do Európskeho parlamentu v členskom štáte, v ktorom majú bydlisko. Článok 39 Charty toto právo tiež uznáva. Žiadne z týchto ustanovení však nezakotvuje toto právo v prospech občanov tretích štátov.
- 42 Ako už však Súdny dvor rozhodol, ak jednotlivец uplatnil v čase, keď bol štát, ktorého je štátnym príslušníkom, členským štátom, právo na voľný pohyb a pobyt na území iného členského štátu, nemôže mu to umožniť zachovať si postavenie občana Únie a všetky práva, ktoré s týmto postavením spája ZFEÚ, ak po vystúpení jeho štátu pôvodu z Únie viac nemá štátnu príslušnosť členského štátu (rozsudok z 9. júna 2022, *Préfet du Gers I*, C-673/20, EU:C:2022:449, bod 52).

- 43 Vzhľadom na to, že zmluvy Únie sa podľa článku 50 ods. 3 ZEÚ prestali uplatňovať na Spojené kráľovstvo ku dňu nadobudnutia platnosti dohody o vystúpení, teda k 1. februáru 2020, štátni príslušníci tohto štátu stratili od tohto dátumu postavenie občana Únie. Z toho vyplýva, že viac nemôžu uplatňovať právo voliť a byť volení vo voľbách do orgánov samosprávy obcí v členskom štáte ich bydliska v zmysle článku 20 ods. 2 písm. b) a článku 22 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. júna 2022, Préfet du Gers I, C-673/20, EU:C:2022:449, body 55 a 58) ani právo voliť a byť volení vo voľbách do Európskeho parlamentu v tomto členskom štáte.
- 44 Vzhľadom na otázky vnútroštátneho súdu treba spresniť, že tento záver nespochybňuje ani skutočnosť, že štátny príslušník Spojeného kráľovstva, akým je EP, je zbavený práva voliť v Spojenom kráľovstve na základe právnej normy tohto štátu, podľa ktorej štátny príslušník Spojeného kráľovstva, ktorý má bydlisko v zahraničí dlhšie ako pätnásť rokov, už nemá právo zúčastniť sa volieb v tomto štáte.
- 45 Toto pravidlo totiž vyplýva z rozhodnutia v rámci volebného práva, ktoré bolo prijaté týmto bývalým členským štátom, teraz tretím štátom. Okrem toho strata postavenia občana Únie pre štátnych príslušníkov tohto štátu, a v dôsledku toho aj práva voliť a byť volení vo voľbách do Európskeho parlamentu v členskom štáte ich bydliska, je automatickým dôsledkom výlučne vyplývajúcim zo zvrchovaného rozhodnutia Spojeného kráľovstva vystúpiť z Únie podľa článku 50 ods. 1 ZEÚ, a stať sa tak voči nej tretím štátom. Za týchto okolností nie sú príslušné orgány členských štátov a ani ich súdy povinné pristúpiť k individuálnemu preskúmaniu dôsledkov, ktoré z hľadiska zásady proporcionality vyplývajú zo straty postavenia občana Únie pre dotknutú osobu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. júna 2022, Préfet du Gers I, C-673/20, EU:C:2022:449, body 59 až 62).
- 46 Zároveň článok 1 aktu o voľbách v spojení s jeho článkom 7 v odseku 1 len potvrdzuje, že poslanci Európskeho parlamentu sú volení spôsobom uvedeným v tomto článku 1. Štátny príslušník Spojeného kráľovstva, akým je EP, teda po vystúpení tohto štátu z Únie nemôže mať právo voliť vo voľbách do Európskeho parlamentu v členskom štáte svojho bydliska na základe tohto článku 1.
- 47 V druhom rade treba uviesť, že rovnako ako pri práve voliť a byť volení vo voľbách do orgánov samosprávy obcí, o ktoré išlo vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok z 9. júna 2022, Préfet du Gers I (C-673/20, EU:C:2022:449), dohoda o vystúpení neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by štátnym príslušníkom Spojeného kráľovstva, ktorí využili svoje právo na pobyt v členskom štáte v súlade s právom Únie pred skončením prechodného obdobia, priznávalo právo voliť a byť volení vo voľbách do Európskeho parlamentu v členskom štáte ich bydliska.
- 48 Z toho vyplýva, že členské štáty už neboli od 1. februára 2020 povinné považovať štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva za štátnych príslušníkov členského štátu na účely uplatnenia článku 20 ods. 2 písm. b) a článku 22 ZFEÚ, ako aj článkov 39 a 40 Charty, a teda ani nemuseli štátnym príslušníkom Spojeného kráľovstva s bydliskom na ich území udeliť právo – ktoré uvedené ustanovenia priznávajú osobám v postavení občanov Únie vyplývajúcom zo skutočnosti, že sú štátni príslušníci členského štátu – voliť a byť volení vo voľbách do Európskeho parlamentu, ako aj do orgánov samosprávy obcí (rozsudok z 9. júna 2022, Préfet du Gers I, C-673/20, EU:C:2022:449, bod 71).
- 49 Tento výklad dohody o vystúpení nemožno spochybniť ani prostredníctvom rôznych ustanovení primárneho práva Únie, ani judikatúry, ktorú uvádza vnútroštátny súd.

- 50 V tejto súvislosti treba na úvod pripomenúť, že hoci – ako to potvrdzuje článok 6 ods. 3 ZEÚ – základné práva zakotvené v EDLP sú súčasťou práva Únie ako všeobecné zásady a hoci článok 52 ods. 3 Charty stanovuje, že práva obsiahnuté v tejto Charte, ktoré zodpovedajú právam zaručeným EDLP, majú rovnaký zmysel a rozsah ako práva, ktoré im priznáva uvedený dohovor, tento dohovor, pokiaľ k nemu Únia nepristúpila, nepredstavuje právny nástroj formálne začlenený do právneho poriadku Únie (rozsudok zo 16. júla 2020, Facebook Ireland a Schrems, C-311/18, EU:C:2020:559, bod 98, ako aj citovaná judikatúra).
- 51 Za týchto podmienok Súdny dvor rozhodol, že výklad práva Únie, ako aj preskúmanie platnosti aktov Únie sa musia vykonávať s ohľadom na základné práva zaručené Chartou (rozsudok zo 16. júla 2020, Facebook Ireland a Schrems, C-311/18, EU:C:2020:559, bod 99, ako aj citovaná judikatúra).
- 52 Po tomto spresnení, pokiaľ ide po prvé o článok 21 Charty zakotvujúci zásadu zákazu nediskriminácie, ktorá je tiež stanovená v článku 18 prvom odseku ZFEÚ, treba pripomenúť, že zákaz, ktorý je upravený v článku 12 dohody o vystúpení a týka sa akejkoľvek diskriminácie na základe štátnej príslušnosti v zmysle tohto článku 18 prvého odseku v hostiteľskom štáte podľa článku 9 písm. c) tejto dohody a v štáte zamestnania, ako je definovaný v jej článku 9 písm. d), v súvislosti s osobami uvedenými v článku 10 uvedenej dohody, sa v zmysle formulácie v spomínanom článku 12 vzťahuje na druhú časť tejto dohody (rozsudok z 9. júna 2022, Préfet du Gers I, C-673/20, EU:C:2022:449, bod 76).
- 53 Treba však konštatovať, že podobne ako právo voliť a byť volený vo voľbách do orgánov samosprávy obcí v členskom štáte bydliska štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva uvedených v článku 10 písm. b) dohody o vystúpení, právo týchto štátnych príslušníkov voliť a byť volení vo voľbách do Európskeho parlamentu nepatrí do pôsobnosti druhej časti tejto dohody.
- 54 Štátny príslušník Spojeného kráľovstva, akým je aj EP, ktorý pred skončením prechodného obdobia uplatnil svoje právo na pobyt v členskom štáte v zmysle práva Únie a aj naďalej tam má svoje bydlisko, sa preto nemôže účinne dovolávať uvedeného zákazu diskriminácie uvedeného v bode 52 tohto rozsudku alebo prípadne v bode 21 Charty s cieľom dožadovať sa práva voliť a byť volený vo voľbách do Európskeho parlamentu v členskom štáte, v ktorom má bydlisko, teda práva, ktoré stratil v dôsledku zvrchovaného rozhodnutia Spojeného kráľovstva vystúpiť z Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. júna 2022, Préfet du Gers I, C-673/20, EU:C:2022:449, bod 77).
- 55 Okrem toho treba ešte spresniť, že článok 18 prvý odsek ZFEÚ sa neuplatňuje v prípade možného rozdielného zaobchádzania so štátnymi príslušníkmi členských štátov a štátnymi príslušníkmi tretích štátov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. júna 2022, Préfet du Gers I, C-673/20, EU:C:2022:449, bod 78 a citovanú judikatúru).
- 56 Po druhé, pokiaľ ide o článok 39 Charty, treba uviesť, že tento článok patrí medzi ustanovenia práva Únie, ktoré sa neuplatňujú na štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva, či už počas prechodného obdobia, ani po jeho skončení (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. júna 2022, Préfet du Gers I, C-673/20, EU:C:2022:449, body 70 a 75). Títo štátni príslušníci sa preto nemôžu domáhať práva voliť a byť volení vo voľbách do Európskeho parlamentu v členskom štáte svojho bydliska na základe výkladu dohody o vystúpení z hľadiska tohto článku 39.

- 57 Po tretie, pokiaľ ide o články 1, 7, 11 a 41 Charty, ktoré uvádza vnútroštátny súd, stačí konštatovať, že štátny príslušník Spojeného kráľovstva, akým je EP, sa nemôže ani na základe výkladu tejto dohody v spojení s článkami 1, 7, 11 a 41 domáhať práva voliť a byť volený vo voľbách do Európskeho parlamentu organizovaných v členskom štáte jeho bydliska bez toho, aby nedošlo k porušeniu samotného znenia článku 20 ods. 2 písm. b) a článku 22 ods. 2 ZFEÚ, ako aj článku 39 Charty a ustanovení dohody o vystúpení.
- 58 A napokon po štvrté, pokiaľ ide o rozsudok z 12. septembra 2006, Španielsko/Spojené kráľovstvo (C-145/04, EU:C:2006:543), na ktorý odkazuje vnútroštátny súd, treba uviesť, že judikatúru vyplývajúcu z tohto rozsudku nemožno uplatniť na situáciu, o ktorú ide v konaní vo veci samej.
- 59 Vo veci, ktorá viedla k uvedenému rozsudku, bola totiž Súdny dvor položená otázka, či členský štát môže vzhľadom na stav práva Spoločenstva v čase skutkových okolností priznať právo voliť vo voľbách do Európskeho parlamentu osobám, ktoré nie sú občanmi Únie, ale majú bydlisko na jeho území.
- 60 V tejto súvislosti Súdny dvor v bode 78 uvedeného rozsudku rozhodol, že „podľa v súčasnosti platného práva Spoločenstva patrí vymedzenie osôb majúcich právo voliť a byť volení vo voľbách do Európskeho parlamentu do právomoci každého členského štátu, pričom sa má dodržiavať právo Spoločenstva, a že článkom 189 ES, 190 ES, 17 ES a 19 ES neodporuje to, aby členské štáty priznali právo voliť a byť volený určitým osobám majúcim s ním úzky vzťah, teda iným osobám, ako sú jeho vlastní štátni príslušníci alebo občania Únie majúci bydlisko na jeho území“.
- 61 Na rozdiel od veci, ktorá viedla k rozsudku z 12. septembra 2006, Španielsko/Spojené kráľovstvo (C-145/04, EU:C:2006:543), sa prejednávajúca vec netýka otázky, či členské štáty môžu priznať právo voliť a byť volený vo voľbách do Európskeho parlamentu osobám, ktoré nie sú občanmi Únie, ale otázky, či sú tieto členské štáty povinné priznať toto právo osobám, ktoré už nie sú občanmi Únie, teda štátnym príslušníkom Spojeného kráľovstva s bydliskom na ich území po vystúpení tohto štátu z Únie 1. februára 2020.
- 62 Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody treba na druhú otázku odpovedať tak, že dohoda o vystúpení v spojení s Chartou sa má vykladať v tom zmysle, že od vystúpenia Spojeného kráľovstva z Únie 1. februára 2020 štátni príslušníci tohto štátu, ktorí využili svoje právo na pobyt v členskom štáte pred skončením prechodného obdobia, už nemajú právo voliť a byť volení vo voľbách do Európskeho parlamentu v členskom štáte svojho bydliska.

O prvej otázke

- 63 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či vzhľadom na článok 6 ods. 3 ZEÚ, články 1, 7, 11, 21, 39 a 41 Charty, ako aj zásadu proporcionality je rozhodnutie 2020/135 neplatné, keďže dohoda o vystúpení nepriznáva štátnym príslušníkom Spojeného kráľovstva, ktorí si uplatnili svoje právo na pobyt v členskom štáte pred skončením prechodného obdobia, právo voliť a byť volení vo voľbách do Európskeho parlamentu v členskom štáte ich bydliska.
- 64 Pokiaľ ide po prvé o preskúmanie platnosti rozhodnutia 2020/135 z hľadiska článku 6 ods. 3 ZEÚ a článkov 1, 7, 11, 21, 39 a 41 Charty, v bodoch 50 až 57 tohto rozsudku sa v tejto súvislosti uvádza, že štátny príslušník Spojeného kráľovstva, ktorý pred skončením prechodného obdobia využil svoje právo na pobyt v členskom štáte v súlade s právom Únie a ktorý v ňom následne naďalej býva, sa nemôže na základe dohody o vystúpení a týchto článkov Charty dovoliť práva voliť a byť volený vo voľbách do Európskeho parlamentu v členskom štáte svojho bydliska.

- 65 Za týchto okolností nemožno rozhodnutie 2020/135 považovať za rozhodnutie, ktoré by bolo v rozpore s uvedenými článkami Charty v rozsahu, v akom dohoda o vystúpení schválená týmto rozhodnutím nepriznáva štátnym príslušníkom tohto bývalého členského štátu, v súčasnosti tretieho štátu, ktorí uplatnili svoje právo na pobyt v členskom štáte pred skončením prechodného obdobia, právo voliť a byť volení vo voľbách do Európskeho parlamentu v členskom štáte ich bydliska.
- 66 Po druhé je pri preskúmaní platnosti rozhodnutia 2020/135 z hľadiska zásady proporcionality potrebné zdôrazniť, že nič v spise, ktorý má k dispozícii Súdny dvor, neumožňuje dospieť k záveru, že by Únia ako zmluvná strana dohody o vystúpení prekročila hranice svojej voľnej úvahy pri riadení vonkajších vzťahov, keď v tejto dohode nevyžadovala zakotvenie práva voliť a byť volený vo voľbách do Európskeho parlamentu v členskom štáte bydliska v prospech štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva, ktorí uplatnili svoje právo na pobyt v členskom štáte pred uplynutím prechodného obdobia.
- 67 V tejto súvislosti inštitúcie Únie disponujú pri riadení vonkajších vzťahov širokou voľnosťou politického rozhodovania. Pri výkone svojich výsad v tejto oblasti môžu uzatvárať medzinárodné dohody založené najmä na zásade obojstrannosti a vzájomných výhod (rozsudok z 9. júna 2022, Préfet du Gers I, C-673/20, EU:C:2022:449, bod 99 a citovaná judikatúra).
- 68 Nie sú teda povinné jednostranne poskytovať štátnym občanom tretích krajín práva, akým je právo voliť a byť volený vo voľbách do Európskeho parlamentu v členských štátoch bydliska, ktoré je napokon na základe článku 20 ods. 2 písm. b), článku 22 ZFEÚ a článku 39 Charty vyhradené len pre občanov Únie (pozri analogicky rozsudok z 9. júna 2022, Préfet du Gers I, C-673/20, EU:C:2022:449, bod 99).
- 69 Za týchto okolností nemožno Rade vytýkať, že rozhodnutím 2020/135 schválila dohodu o vystúpení, hoci táto dohoda nepriznáva štátnym príslušníkom Spojeného kráľovstva právo voliť a byť volení vo voľbách do Európskeho parlamentu v ich členskom štáte bydliska, a to ani počas prechodného obdobia, ani po jeho uplynutí.
- 70 Po tretie, pokiaľ ide o skutočnosť, ktorú uvádza vnútroštátny súd, že niektorí štátni príslušníci Spojeného kráľovstva, ako je aj EP, boli zbavení svojho práva voliť v Spojenom kráľovstve na základe pravidla uvedeného v bode 44 tohto rozsudku, podľa ktorého štátny príslušník tohto štátu, ktorý má bydlisko v zahraničí dlhšie ako 15 rokov, už nemá právo zúčastniť sa volieb v tomto štáte, treba uviesť, že táto skutočnosť vplýva výlučne z ustanovenia práva tretieho štátu, a nie z práva Únie. Nie je preto relevantná na účely posúdenia platnosti rozhodnutia 2020/135 (rozsudok z 9. júna 2022, Préfet du Gers I, C-673/20, EU:C:2022:449, bod 101).
- 71 Z toho vyplýva, že pri preskúmaní prvej otázky nebola zistená žiadna skutočnosť, ktorá by mohla mať vplyv na platnosť rozhodnutia 2020/135.

O trovách

- 72 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (ôsma komora) rozhodol takto:

- 1. Dohoda o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu prijatá 17. októbra 2019, ktorá nadobudla platnosť 1. februára 2020, v spojení s Chartou základných práv Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že od vystúpenia Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie 1. februára 2020 štátni príslušníci tohto štátu, ktorí využili svoje právo na pobyt v členskom štáte pred skončením prechodného obdobia, už nemajú právo voliť a byť volení vo voľbách do Európskeho parlamentu v členskom štáte svojho bydliska.**
- 2. Pri preskúmaní prvej prejudiciálnej otázky nebola zistená žiadna skutočnosť, ktorá by mohla mať vplyv na platnosť rozhodnutia Rady (EÚ) 2020/135 z 30. januára 2020 o uzavretí dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu.**

Podpisy